

Išstrauka iš santraukos apie kunigų pamokslus nukreiptus
prieš vyriausybę.

Kun. L i p n i c k a s lapkričio 9 d. Panevėžio ka-
tedroje aiškino ganytojišką laišką, kuris buvo skaitytas pe-
reitam sekmadieny. Pradėjo iš anų laikų krikščionių persekio-
jimo. Priėjės prie šių laikų pabrėžė, kad dabar beveik visas
civilizuotas pasaulis, išskiriant Rusiją, po ilgos kovos pa-
žino kas yra katalikai ir su jais skaitosi, bet Lietuvoje da-
bartinė valdžia pradėjo katalikus ir bažnyčią persekioti.
Uždarymas ateit.org.mokyklose yra laužymas sudarytos sutar-
ties su Šv. Sostu, kur 25 §-fe aiškiai yra pasakyta, jog jokioms
katalikiškos organizacijos Lietuvoje neturi būti varžomos
ir pan. Įsikarščiavęs tėsė, kad jei ir toliau tautininkų val-
džia taip persekios katalikiškas organ., tai mes katalikai
galima susilaukti tokios tvarkos, kokia dabar yra Rusijoje,
kur visi dvasiškiai arba sušaudyti arba badu išmarinti ir
bažnyčios paverstos arklydėmis. Dėl uždarymo ateitininkų
organ. pradžioje vyskupai kreipėsi į vyriausybę, kad klaidą
atitaisytų, tačiau vyriausybė nutylėjo. Kreiptasi antrą kartą,
bet ir tą kartą atsakymo negavo, pagaliau kreipėsi ir
trečią kartą, bet vyriausybė ir šią kartą nutylėjusi. Tad ne-
buvo jiems kitos išeities, kaip parašyti laišką. Tautininkų
valdžia tuo reikalui gerojon pusėn nedavė, - priešingai - ka-
talikus ir toliau persekioja, surašo protokolus, perduoda
teisman. Reikalinga esą laukti to, kada policija ateis į baž-
nyčią ir tiesiog iš sakyklos išstums kunigą ir varys į poli-
ciją. Dabartinę padėtį katalikų atžvilgiu prilygino prie ru-
sų. Jei dabartinė valdžia nesusiprasianti ir nesustabdysian-
ti katalikų persekiojimę, tai esą galima tikrais būti ar be-
notės Vilniaus kraštas prisijungti prie Lietuvos. Priminė
Panevėžio gimnazijos mokinio tulo Vaitiekūno gražų pasiau-
kojimą katalikybei, kuris 1919 metais buvęs vieno tos gimna-

zijos draugo išduotas už tai, kad jis gimnazijoje skelbė katalikų moksłą ir buvęs išvežtas į Dvinską ir ten sušau-dytas. Tegul klausytojai ir valdžia nemano, kad vieną kartą kunigai iš sakyklų pasakys ir viskas tuo nusiramins, – taip manydami valdžios žmonės klysta ir tuo atžvilgiu iš bažnyčios pusės jokio nasileidimo laukti nepriseina. Pri-miné, kad pats Šv. Tévas tuo esąsus susirūpinęs. Katalikai daug esą pralięję nekalto kraujo, tad jei reikalas bus, ir dabar pasiaukos. Lietuvos kultūros VI-me kongrese džiaugési, kad Lietuvoje katalikiškos organizacijos ir bendrai klerikalizmas pradedama persekioti, – tai ko esą begalima dabartiniu laiku susilaukti. Ragino tévus, kurie leidžia savo vaikus į mokyklas, kad vaikus išaukleti gerais katalikais; bet kas esą gali būti, jei gerieji katalikai mokytojai yra ivairiausiais būdais persekiojami (ir sodinami i kalėjimus) Prašé visus katalikus melstis už valdžios žmones, kad jie nebepersekiotų katalikiškas organizacijas.

Ragino klausytojus grįžusius namo ir susitikusius ar tai kataliką, ar tai priešingą religijai žmogų išdėstyti ką daro mūsų tautininkai-valdžia, kurie patys būdami katalikais varžo katalikiškas organizacijas. O jei esąsusitiksite valdžios žmogų, tai jam sakykite, ką jus darote būdami valdžioje, juk esate katalikai, tai kam persekiojant krik. šcionis. Gale savo kalbos pabrėžé, kad bažnyčia valdžiai paskelbė kovą ir tos kovos galio tol nesumatys, kol valdžia nesusipras grąžinti ateitininkams teises veikti.

Tokia priešvyriausybinié kun. Lipnickio agitacija krik. dem. bloko šalininkams, ypač moterélémoms (vadinamoms davatkoms), sukélé katalikų persekiojimo atžvilgiu šioki tokį nepanakumą vyriausybei, tačiau be partyvė inteligencija tokia kunigų priešvyriausybine agitacija bažnyčioje pasipiktino, nes bažnyčia virtusi mitingų sale.

Kun. Lipnickas Rokiškio bažnyčioje, atvykës iš Pa-

sekiojimus pirmaisiais amžiais juos sulygino su dabartini momentu pabrėždamas, kad Vokietijos Bismarkas ir šių dienų Italijos Musolini buvo priešingi Kristaus mokslui ir katalikų tikybai, bet visgi buvo priversti Popiežiui nusileist ir katalikų tikėjimui duoti laisvę. Lietuva, būdama tokia maža valstybe, ir išdrėsus ižeisti Popiežių, laužydama sudrytą konkordatą. Einant konkordatu Lietuvoje bažnyčia turpilnā teisę skleisti katalikų tikėjimo moksą, kaip ji randa patogiau. Kadangi kiekvienas žmogus yra auklėjimas būtgeru žmogumi iš mažens, todėl bažnyčia stengiasi pradeti auklėti jau mokykloje, bet ta galimybė bažnyčiai yra atimt uždarant ateitininkų organizacijas mokyklose. Tokiu pasiegimu Lietuvos vyskupai susirūpino ir suvažiavę į Kauną

*sverla vė
yon galas
ken vėna
sprenomis
buvo užmelsė*

kreipési į vyriausybės galvas, nurodinédam padarytą klagą, prašydam ją atitaisyti. Vyriausybė su vyskupu nurodymais nesutiko. Tuomet vyskupai, neturédami kitos išeities,

*nad strīas
Meksiko
bet, palauk
slabyt*

kreipési laišku į tikičiuosius, nes pamatė, kad artinosis Meksikos padétis ir niekas negali garantuoti, jog kunigams nebus uždrausta eiti prie altoriaus. Kad pašalinus tokį pavojų, kad vyriausybė atitaisytu padarytą klagą, mes katalikai, turime aiškinti kiekvienam tautininkui ir kur tikta nesutikdam žemą ar aukštą valdininką nurodinéti ir geru ju prašyti, kad jis savo įtekme kreiptų į tai vyriausybės démesį. Bet jeigu kiek palaukus tas nieko nepadės, bus į kaimus išsiusti tam tikri sąrašai ir juos turės pasirašyvisi. Nors pasirašiusieji ir bus policijos gąsdinami, tačiau nebijokit, nes 1.000.000 žmonių niekas nieko nepadar.

*M*ums katalikams nesvarbu kokių politinių pažiūrų žmonės valdytų kraštą, bet mums yra svarbu, kad bažnyčios laisvė nebūtų varžoma ir pasižadėjimas Popiežiui nebūtų laužoma Kalbėjo visą laiką graudingu tonu su īvairiais privėdžio jimais.

Kun. Lipnickas lapkričio 16 d. Rokiškio bažnyčio

ateitininkų per pamokslą pareiškė, kad ateitininkų vėliava yra perrišių kaspinu ir iš laukia, kad susirinkusieji įrodytų va

džiai jos klaidą ir vėl atgautų laisvę. Ragino ne vien mal-
~~nebyvau~~
domis, bet ir (per susirinkimus tartis), kuriuo būdu greičiau
~~nesavytu~~
priversti valdžią tą klaidą atitaisyti. Pastebėjo, kad gim-
nazistų tarpe esą nerangumo. Juos prilygino šiaurės uolai,
kad nesigirdi atbalsio, nereaguoją į bažnyčios laisvės var-
žymą. Baigdamas pabrėžė, jog ateitininkai turėtų su dviguba
~~dirėjimas kur
buvo atva
nos ombras.~~
energija ~~kelius~~ kovoti prieš jų teisių varžymą, būti katalikams
tuo Arijadnos siūlu, kuris veda per tamsius labirintą urvus.

Kun. Lipnickas lapkričio mén. 23 d. Anykščiuose
~~buvo komi
četnių bary
dir gale~~
sakydamas pamokslą pradėjo reiktši nepatenkinimą dabartine
vyriausybė, kuri, kun. Lipnickio žodžiais, visokiomis priemonė-
mis persekojanti ir slėgianti katalikus, uždarydama ateiti-
ninkų organizaciją ir persekiodama kunigus. Toliau pareiš-
kė, kad katalikai esą stiprus ir ragino to visai nesibijoti.
Jeigu prisieitų atstatyti net ir krūtinės, tai katalikai ne-
privalėt trauktis kito nugaro, bet atkakliai kovoti.
Valdžia privalanti nuimti nuo kataliku ta sunkią leteną ir
panaikinti išakymus, varžančius bažnyčią. Kitaip pritrūksią
ir katalikams kantrybės, o tuomet gali būti dar blogiau.

Kun. Lipnickas gruodžio mén. 7 d. Pumpėnu (Panevėžio
apskr.) bažnyčioje per pamokslą aiškino ganytojišką laišką,
kuris jau ankščiau buvo aiškinamas. Dar pridėjo, kad dabar-
~~panuometė
nas kastik
Lugos~~
tinė valdžia Kaune ir kitur pas katalikus studentus ir ku-
nigus daro kratas ir net areštuojasi. Be to, ragino suvažia-
vimuose, kurie išvyks, prieš tokį valdžios elgesį protestuoti
ir jei greitu laiku Pumpėnuose ~~bus~~ renkami parašai po tam
tikra rezoliucija, tai pasirašinėti ir nebijojeti nubaudimų,
nes kaip pasirašys tūkstančiai, tai nei policija, nei kariuo-
menė nieko nepadarys ir negalės visų nubausti.

Kun. Lipnickas gruodžio m. 8 d. Linkuvos (Šiaulių
apskr.) bažnyčioje sakė pamokslą primindamas, kad dabar sli-
~~skairiųjų,~~
~~kaistrepuas~~
~~silpnies, ta~~
~~buvo~~
pinama katalikų tikėjimas, uždarinėja nuo katalikų moksleivių
organizacijas, taip pat be jokios kaltės šiomis dienomis yra tardomi kunigai, areštuoti 7 studentai ir pas 40

studentų buvusios padarytos kratos. Vyriausybė uždarinė-
radurdas ^{janti} "Aniolo Sargo" draugijas ir jų vieton steigia vil-
neja nebuvo ["]kiukus". Be to, šiomis dienomis koks tai ^{nebuvo?} niekšas per radio
sybės tikslas esąs išnaikinti dorą ir pritraukti jaunimą
prie "žemiškų nedorybių". Ragino turėti pasiryžimo ir
energijos; išgirdus šūkį į kovą už tikėjimą - stoti vieims.
Baigdamas pamokslą prašė visų sukalbėti Sveika Marija už
tikėjimo slopintojus. -

LIETUVOS RESPUBLIKA
KRAŠTO APSAUGOS
MINISTERIS

Nr. 15

Kaunas, 1931 m. sausio mėn. d.

Panovėžio Vyskupijos Kurijos
GAUTA

Jo Ekscelencijai

PANEVĖŽIO VYSKUPIJOS
Nr. 139

Susipažinės su Ekscelencijos 1930 m. rugpjūčio mén.
26 d. 5746 Nr. raštu ir pridedamomis prie šio kun. Alfonso Lipnicko kalbu išstraukomis, radau: kad kun. Alfonsas Lipnickas netik negerbia, bet aiškiai kursto pieliečius prie Respublikos Vyriausybę ir ardo jos nustatyta tvarką, kas yra priešinga XII § Konkordato Šv. Sosto su Lietuvos Respublika /Nyr. Žin. 264 Nr./, nes Ekscelencija prisiekdamas pasižadėjo visu lojalumu pats gerbti iš išsakyti Jūsų dvi siškijai gerbti Konstitucijos pastatyta Vyriausybę.

Kadangi kun. A. Lipnicko, kaip Lietuvos piliečio, elgimasis buvo priešingas Valstybės gerovei ir naudai, tai Panevėžio karo komendantas, kad užkirsti kelią tokiui visuomenė kurstymams, kaip atsakingas už viešąją tvarką ir ramybę apskrityje, privalėjo imtis atatinkamų priemonių ir šiuo atveju su kun. A. Lipnicku pasielgė teisingai.

Tačiau, atsižvelgdamas į pageidaujamus gerus Valsty ir Bažnyčios Valdžių santykius, jei Ekscelencija pasižadės sudrausti kun. A. Lipnicką ir grantuos, kad jis ateityto nepakartos, galēsiu kalbamą Panevėžio karo komendanto išsakymą dar kartą persvarstyti.

Priedas: Kalbu išstraukos.

Teikitės priimti mano aukštos pagarbos pareiškimą.

Pulkininkas
Krašto Apsaugos Ministeris

Giedraitis

1930 m. gruodžio mėn. 8 d.

87

Panevėžio Vyskupas.

Nr. 5459..

EKSCELENCIJA.

Kunigas Alfonsas Lipnickas yra mano paskirtas Panevėžio Vyskupijos katalikiškos jaunuomenės auklėjimo sekretoriumi. Jam tenka tankiai lankytis po parapijas. V Konkordato str. sako: „Eidami savo tiesioginges pareigas dvasiškai naudosis ypatinga juridine globa“. Tuotarpu, kaip rodo siunčiamas Jūsų Ekscelencijai kun. Lipnicko pranešimo 1930-XII-1 nuorašas, jis Utenos stotyje buvo sulauktas ir iškrėstas jojo portfelis.

Būsiu labai dėkingas Jūsų Ekscelencijai už su-
teikimą man žinių, kokia buvo tos kratos priežastis
ar buvo keno duotas policijai tokis įsakymas? Kodėl, t.
išakymo neperodę, padarė kun. Lipnickui prievertą? dėl
ko ne krėtusieji, o kriminalinės policijos atstovas
nakčia po paros vagone protokolą davė pasirašyti?
Pagaliaus, kas čia netvarkojo, ar kun. Lipnickas, ar po-
licijos atstovai?

Teikitės Ekscelencija šia proga priimti mano
gilios pagarbos pareiškimą

Priedas: 1 minėtas nuorašas.

V y s k u p a s

JO EKSCELENCIJAI
P. VIDAUΣ REIKALU
MINISTERIUI

K A U N E.

Panėvėžio Vyskupijos Kurijs
G R U T A

89

19 30. XII 26.

Nr.

Elys Nr.

CR 592.

Jo Ekselencijai Panėvėžio Vyskupui,

Kuratorystė
Kuratorystė

Km. Alf. Afanasev,
gm. Panevėžje,

pranešimas.

Š. m. gruodžio men. 24 d. 16 val. atijo
pas mane nėšios pulcijos atstovas ir
perskaite rastą, kurius jums koren-
danto vardu visam karo stovini drav.
držiamą mani išvykti iš Panėvėžio miesto
ir sakyti prakalbas. Rastę kallinama,
esi žinomų kurstyti prieš esame ry-
ziausybę.

Pranešmas prairanau, kad shelbi-
mą girdėjau. Pareikšian, kad išakymas
yra neteisėtas, neteisingas ir nenulaikomas
u man nyskypu uždėtominis pareigonių.

Cia Jūsų Ekselencijai pranešu, kad ry-
ziausybė mani neteisėtai ir neteisingai
kallina, kadangi savo kalbose būtų ra-
gindavau ir raginu žmones būti sa-
moningais katalikais.

Beto, ryziausybė mori neteisti man
eiti tiesioginius Jūsų Ekselencijos uždėly
pareigų, leidimų, nuspintis visos nyskyp-
jos katalikų reikalais.

Km. Alf. Afanasev,

Panėvėžio Vyskupijos katalikų konv.

Panėvėžis

PANEVĖŽIO VYSKUPAS.

5746

1930 gruodžio

26

19 3 m.

mén. d.

Nr.

EKSCELENCIJA.

XVIII Konkordato straipsniu „Respublika laiduoja kompetentingoms įstaigoms jų teisę paversi bažnytinės funkcijas, pareigas ir beneficijas, einant Kanonų Teisės nuostatais“.

1930-IX-17 Nr.4282, kūn. Alfonsas Lipnickas yra mano paskirtas Panevėžio vyskupijos katalikiškos jaunuomenės instrukturium. Eidamas savo pareigas, jis dažnai turi vykti provincijon į parapijas.

Bet Kučių vakare netikėtai policijos atstovas, atėjęs pas kūn. Lipnicką, perskaityė jam Panevėžio Karo Komendantu vardu įssakymą visą karą stovio laiką iš Panevėžio niekur neišvažiuoti.

Nusikaltusiems kunigams Konkordatas(XX str.) tenumato vien teismo kompetencija ir nustato procedūrą. Komendantu priemonė yra ne kūn. Lipnicko baudi-mas, o Vyskupo jurisdikcijos varžymas ir Katalikiškos akcijos trukdymas.

Turėsiu vilties, kad Ekscelencija nurodysite p. Komendantui jo žygio netikslumą. Labai nenorēčiau, kad bučiam verčiamas viešai reaguoti prieš Bažnyčios teisių siaurinimą.

Prie tos progos teikis priimti Ekscelencija giliros mano pagarbos pareiškimą.

Priedas:I Kun. Lipnicko
pranešimo 1930-XII-25, 592 Nr.

nuorašas.

V y s k u p a s.

JO EKSCELENCIJAI
KRAŠTO APSAUGOS
MINISTERIUI.

H. Patonok